

КІЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет германської філології і перекладу
 Кафедра германської і фіно-угорської філології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Риторика в професійній діяльності перекладача

спеціальність	<u>035 Філологія</u>
спеціалізація	<u>035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська</u>
рівень вищої освіти	<u>Перший (бакалаврський)</u>
освітньо-професійна програма	<u>Англійська мова і друга іноземна мова: усний і письмовий переклад у бізнес-комунікації</u>
статус дисципліни	<u>вибіркова</u>

Форма здобуття освіти денна/заочна
Навчальний рік 2023–2024
Семестр VI
Кількість кредитів СКТС 3
Мова навчання англійська
Форма підсумкового контролю залік

КІЇВ – 2023

Розробник:

Черненко Ольга Віталіївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської і фіно-угорської філології

Схвалено на засіданні кафедри германської і фіно-угорської філології,
протокол № 1, від «29» серпня 2023 року

Завідувач кафедри

Шутова М. О.

Схвалено на засіданні вченої ради факультету германської філології і
перекладу,
протокол № 1 від «29» серпня 2023 року

Голова вченої ради факультету

Гнезділова Я. В.

1. Мета вивчення навчальної дисципліни:

Метою вивчення курсу “Риторика в професійній діяльності перекладача” є *сформувати* в студентів знання, вміння і навички про риторику, що на тлі нових досліджень вітчизняного та зарубіжного мовознавства у галузі лінгвістики тексту, прагмалінгвістики, мультимодальної лінгвістики, когнітивістики та аналізу дискурсу дозволить поглибити їхні філологічні знання та подискутувати про вектори її подальшого розвитку; *вмотивувати* вивчення риторики, що сприятиме систематизації їхніх наукових уявлень про механізми впливу на аудиторію; *випрацювати* вміння застосовувати отримані знання на практиці.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) 3 кредити ЕКТС; 90 год., у тому числі:

	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	—	2
семінарські заняття	—	—
практичні заняття	30 год.	4
консультації	—	—
самостійна робота	<u>60</u> год.	84

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни

3.1. *Знати*: принципи та етапи еволюції наукових парадигм у контексті лінгвістичних студій; сучасний стан (теоретичної) фонетики і фонології, лексикології, синтаксису (у тому числі експресивного), (фоно)стилістики в сучасній лінгвістиці в ракурсі загальних принципів та новітніх підходів; прийоми фонетичного, граматичного, лексико-семантичного й стилістичного методологічного інструментарію;

3.2. *Вміти*: працювати з науковою та довідковою літературою, у тому числі англійською мовою; володіти культурою усного виступу, у тому числі у формі презентацій, брати участь у науковій дискусії; надавати конструктивну критику.

Для успішного засвоєння дисципліни студенти повинні володіти знаннями в галузі загального мовознавства, (теоретичної) фонетики, граматики, лексикології і стилістики, а також сучасних методів лінгвістичних досліджень. Знання та навички, отримані внаслідок вивчення цих курсів, формують необхідну базу для опанування курсу “Риторика в професійній діяльності перекладача” і мають високу ступінь кореляції з його змістом.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Курс присвячено вивченю алгоритму побудови як ефективних, так й ефектних публічних промов у перекладацькому аспекті. Студентам пропонується визначити особливості складових частин промов (вступної, основної та

заключної), у тому числі вивчити основні стереотипні ритуалізовані фрази-кліше, типові для кожної з частин. Також, курс надає змогу ознайомитися з сучасними технологіями впливу, за допомогою яких можна визначити, як зацікавити аудиторію чи змусити її реагувати у потрібний вам спосіб.

Ілюстративний матеріал курсу становлять публічні промови Мері Фішер (M. Fisher, 1992), Джоани Роулінг (J. Rowling, 2008), Опра Уінфрі (O. Winfrey, 2008), Стіва Джобса (S. Jobs, 2005), Анджеліни Джолі (A. Jolie, 2009), Скарлетт Йоханссон (S. Johansson, 2012), Гілларі Кліnton (H. Clinton, 1995 / 2014), Барака Обами (B. Obama, 2004) тощо.

5. Комpetентності студентів, визначені навчальною дисципліною (освітнім компонентом) «Риторика в професійній діяльності перекладача».

ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ (ІК)

Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі середньої складності та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов у бізнес-комунікації.

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ЗК)

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 14. Здатність до здійснення політкоректної та етичної комунікації іноземною мовою з представниками різних соціальних груп та національних культур, усвідомлюючи та поважаючи феномен мультикультурності як важливої ознаки сучасного світу.

ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ФК)

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регистрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та /або методи і технології навчання)	Методи оцінювання
Код	Результат навчання		
1.1	Знати особливості будови сучасної англійської мови та на основі спостереження мовних фактів робити узагальнення про ті чи інші процеси сучасної англійської мови, зокрема ті, що стосуються ефективних прийомів мовного впливу	Комунікативний метод Метод інтерактивного проблемного навчання Метод ситуативного навчання	1. <i>Тематичний контроль:</i> індивідуальне та фронтальне опитування; поточне тестування; оцінювання презентацій
1.2	Знати сутність наукових понять, пов'язаних з риторикою, та надавати правильну теоретичну інтерпретацію мовним явищам, ілюструвати кожне теоретичне положення конкретними мовними прикладами		
1.3	Використовувати класичні та сучасні методи лінгвістичного аналізу мовних явищ; надавати правильну теоретичну інтерпретацію мовним явищам		
1.4	Знати просодичні параметри інтонаційного оформлення мовлення, основні елементи граматичної системи сучасної англійської мови та основні засоби стилістичного оформлення мовлення. Знати соціокультурні особливості способу життя та мовленнєвої комунікації в англомовних країнах	Метод пошукової роботи Метод ситуативного моделювання	2. <i>Модульний контроль:</i> написання МКР
2.1	Демонструвати практичні вміння аналізу мовних та мовленнєвих явищ з позицій сучасної риторики		
2.2	Уміти аналізувати промови та їх фрагменти в контексті прийомів, які перетворюють їх на ефективні		
2.3.	Уміти надавати конструктивну критику		
3.1	Володіти умінням отримувати інформацію загального характеру та розуміти важливі деталі з промов, присвячених проблемам, пов'язаним із тематикою навчальних модулів		
3.2	Розвивати навички публічних виступів на практичних заняттях, наукових семінарах, колоквіумах, конференціях тощо		
3.3	Якісно готувати індивідуальні чи групові презентації з визначеної тематики з опорою на комп'ютерну і мультимедійну підтримку		
4.1	Дотримування принципів автономності і відповідальності як головних орієнтирів у проведенні наукової роботи		
4.2	Самостійно обирати і застосовувати сучасні методики лінгвістичних досліджень у своїй навчально-науковій роботі		
4.3	Мати здатність самостійно опрацьовувати довідкові англомовні та інформаційні джерела, розв'язувати задачі й проблеми, пов'язані з іншомовною комунікативною,		

	відповідати за результат своєї діяльності		
--	---	--	--

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання з дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
Програмні результати навчання													
ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.	+			+		+		+					
ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати її, інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.		+		+					+				
ПРН 6. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.	+	+		+		+							
ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що			+		+	+		+			+		

вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.											
ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.		+	+	+	+	+				+	+
ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	+		+	+	+	+					
ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	+	+	+			+	+				
ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.			+	+		+	+				
ПРН 21. Здійснювати науковий аналіз мовного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення у процесі практичної діяльності, виконуючи переклади						+		+	+	+	+

українською мовою різноманітних текстів (зокрема, текстів офіційно-ділового дискурсу, цифрових медіа-текстів, текстів міжнародного гуманітарного права) з англійської мови та другої іноземної мови.										
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Матриця відповідності програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) “Риторика в професійній діяльності перекладача”

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. як мистецства слова, історію мови (мов) і літератури (літератур),що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	<i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, узагальнення.	Індивідуальне і групове опитування.
ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	<i>Технологія особистісно орієнтованого навчання</i>	Експрес-контроль.
ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.	<i>Методи інтерактивного (комунікативного) і проблемного навчання</i>	Оцінювання роботи студентів в групах.
ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури.	<i>Методи навчання:</i> – групова дискусія, – дидактичні та рольові ігри, – кейс-методи	Заслуховування індивідуальних чи групових презентацій за визначеною тематикою.
ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	<i>Індивідуальні завдання:</i> – творчі презентації та переклади	
ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.		Оцінювання індивідуальних

<p>ПРН 21. Здійснювати науковий аналіз мовного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення у процесі практичної діяльності, виконуючи переклади українською мовою різноманітних текстів (зокremа, текстів офіційно-ділового дискурсу, цифрових медіа-текстів, текстів міжнародного гуманітарного права) з англійської мови та другої іноземної мови.</p>		<p>завдань студентів.</p> <p>Тематичне тестування.</p> <p>Модульна контрольна робота.</p> <p>Залік.</p>
---	--	---

8. Система оцінювання результатів навчання студентів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів)

тематичне оцінювання

написання МКР

семестрове оцінювання –залік

Форми та критерії оцінювання студентів:

1. Тематичний контроль:

- письмовий контроль у вигляді тестів;
- усне фронтальне чи вибіркове індивідуальне опитування;
- заслуховування індивідуальних чи групових презентацій за визначеню тематикою.

2. Модульний контроль : написання МКР

3. Підсумковий контроль: залік

Шкала відповідності оцінок

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-балльній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування лекційних та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру шляхом

помноження на 10. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити 50.

№	Види навчальної діяльності	Національна 4-балльна система	Критерії оцінювання
1.	Аудиторна робота	5	Систематизована, творча, логічно побудована відповідь з елементами інновації; завдання виконані за інноваційним рівнем складності
		4	Продуктивна, але недостатньо вичерпна відповідь; завдання виконані за стандартним рівнем складності, можливі незначні помилки
		3	Репродуктивна відповідь; завдання виконані за репродуктивним видом складності, містять помилки
		2	Фрагментарна, не аргументована відповідь; завдання не виконані у відповідності з вимогами, допущені множинні помилки
		0	Непідготовленість до заняття; невиконання завдань
		0	Відсутність на занятті
2.	Позааудиторна (самостійна) робота	5	Інноваційний підхід до самостійно виконаних завдань, здатність до критико-аналітичного осмислення актуальних проблем лінгвостилістики, загальна філологічна та мовна компетентність
		4	Творче і самостійне виконання завдань, якісне володіння програмним матеріалом та його доцільне використання у виконанні завдань.
		3	Виконання індивідуальних завдань за репродуктивним видом складності за суттєвої допомоги з боку викладача.
		2	Неглибоке, фрагментарне виконання завдань.
		0	Невиконання завдань.
3.	МКР	5	90%–100% правильно виконаних завдань, повне розкриття теоретичної проблеми, креативність в інтерпретації фрагментів тексту, 1-2 незначних помилки щодо змісту або форми
		4	75%–89% правильно виконаних завдань, загалом правильне, але неповне розкриття теоретичної проблеми, стереотипність в інтерпретації фрагментів тексту, 3–4 незначних помилки щодо змісту або форми
		3	50%–74% правильно виконаних завдань, несистематизована, неаргументована, неповна відповідь на теоретичне запитання, недостатньо повна інтерпретація фрагментів тексту, 5–6 помилок щодо змісту або форми
		2	50% і нижче правильно виконаних завдань, неправильна відповідь на теоретичне запитання, невірна інтерпретація фрагментів тексту, 7 і більше помилок щодо змісту або форми
		0	Відсутність контрольної роботи

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі студенти виконують модульну контрольну роботу з курсу. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-балльній системі: «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР у такий спосіб:

- «відмінно» – 50 балів;
- «добре» – 40 балів;
- «задовільно» – 30 балів;
- «незадовільно» – 20 балів;

Неявка на МКР – 0 балів.

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Підсумковий контроль

Залік

Дисципліна передбачає складання усного заліку згідно із наведеним нижче переліком питань.

Структура заліку включає усну відповідь на два з наведених нижче питань.

Критерії оцінювання на заліку:

зараховано – повна, змістовна відповідь на питання заліку в адекватному мовленнєвому оформленні; глибокий, самостійний аналіз англомовного оповідання з опорою на методики і техніки аналізу, передбачені цим курсом за вибором; наявність письмової інтерпретації оповідання;

не зараховано – неповна, поверхнева відповідь на питання заліку (або її відсутність) зі значною кількістю мовних помилок; поверхневий аналіз англомовного оповідання без опори на методики і техніки аналізу, передбачені цим курсом за вибором; відсутність письмової інтерпретації оповідання

Відмітка про залік у національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала студента за дисципліну таким чином:

- 90 – 100 балів – А (відмінно)
- 82 – 89 балів – В (добре)
- 75 – 81 бал – С (добре)
- 66 – 74 бали – D (задовільно)
- 60 – 65 бали – E (задовільно)
- 59 балів і нижче – FX (незадовільно)

Шкала відповідності оцінок

Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік, і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – Е та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин										
		Денна / вечірня форма				Заочна форма						
		Раз ом	у тому числі			Разо м	у тому числі					
			лекції	семінарські / практичні заняття	самостійна робота		лекції	семінарські / практичні заняття	самостійна робота			
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Риторика публічних промов: визначення, класифікація, композиція, учасники												
1.1.	Зміст понять «публічна промова». Конституенти публічних промов. Класифікація публічних промов.	14	-	4	10	-	-	-	-			
1.2.	Учасники публічного мовлення (промовець / аудиторія). Структура публічних промов. Інводуктивний блок (звертання) й заключний (слова вдячності і побажання).	18	-	8	10	-	-	-	-			
Разом годин за модулем 1		32	-	12	20	-	-	-	-			
Змістовий модуль 2.												
Публічні промови: типи												
2.1.	Інводуктивні, вітальні, привітальні, весільні, приурочені, меморіальні, випускні промови, промови-гости, промови-номінації, промови «на кілька слів».	16	-	6	10	-	-	-	-			
2.2.	Промови-відповіді, прощальні промови, промови-подяки.	14	-	4	10	-	-	-	-			
2.3.	Оголошення.	12	-	2	10	-	-	-	-			
2.4.	Персузивні, мотивувальні, політичні, наративні промови	16	-	6	10	-	-	-	-			
Разом годин за модулем 2		58	-	18	40	-	-	-	-			
Усього годин		90	-	30	60	-	-	-	-			

10. Рекомендована література (у тому числі Інтернет ресурси)

Основна література:

1. Гнезділова, Я. В. (2014). Когезія публічного метадискурсу. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Серія: *Філологія*, 8, Т. 2, 218-220. Режим доступу: <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v8/v8-2/56.pdf>
2. Гнезділова, Я. В. (2021). Когнітивно-дискурсивні моделі англомовної маніпулятивної метакомунікації (Докторська дисертація). Київський національний лінгвістичний університет, Київ.
3. Fahnestock, J. & Secor, M. (1982). *Rhetoric of Argument*. N. Y.: Random House.
4. Johnstone, B. & C. Eisenhart, C. (Eds.), *Rhetoric in detail. Discourse analysis of rhetoric talk and text. Discourse approaches to politics, society and culture* (Vol. 31, pp. 3-21). Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins.
5. Harris, R. A. (1980). *A handbook of rhetorical devices*. Retrieved from <http://www.hellesdon.org/documents/Advanced%20Rhetoric.pdf>
6. Harris, R. A. (2018). *Writing with clarity and style. A guide to rhetorical devices for contemporary writers*. NY: Routledge.
7. Wright, C.W. (1953). *Better Speeches for All Occasions*. N. Y.: Crown Publishers.

Додаткова література:

1. Гнезділова Я.В. Реалізація емотивної функції в публічних промовах політичних діячів США та Великобританії // Мова і культура. – К.: Видавн. Дім Дмитра Бураго., 2003. – Вип. 6., Т. 2: Психологія мови і культури. Мова і засоби масової комунікації. – С. 358-363.
2. Гнезділова, Я. В. (2012). Риторичні риси емотивного дискурсу. *Мовні і концептуальні картини світу*, 41, Т. 1, 255-260.
3. Гнезділова, Я. В. (2014). Спонукальний емоційно-забарвлений дискурс. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету*. Серія: *Філологія – Педагогіка – Психологія*, 28, 13-19. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkyu_2014_28_4
4. Гнезділова, Я. В. (2017). Метакомунікація – риторика – маніпуляція. В Л. І. Бєлєхова та ін. (Ред.), *III Таврійські читання*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 19-20 травня 2017 року (сс. 84-87). Херсон: Видавничий дім "Гельветика".
5. Гнезділова, Я. В. (2018). Персуазивна vs маніпулятивна функції метакомунікації. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 1(87), 63-68. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/27274/>
6. Albaladejo, T. (2014). *Rhetoric and Discourse Analysis Linguistic insights. Language use in public sphere. Methodological perspectives and empirical applications*, 170, 19-52.
7. Carroll, R.C. Organizing an Impromptu Speech Using Unified Analysis. Режим доступу: <http://debate.uvm.edu/NFL/rostrumlib/impcarroll0998.pdf>.

8. David, M. Kh. (2014). Language, Power and manipulation: the use of rhetoric in maintaining political influence. *Frontiers of Language and Teaching*, 5, 164-170.
9. Ellingsworth, H.W. & Clevenger T.,J.R. (1967). Speech and Social Action: a Strategy of Oral Communication. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
10. Gósy, M. (2001). Disfluency in Spontaneous Speech. Режим доступу: <http://www.isca-speech.org/archive/diss_01/dis1_057.html
11. Hopkinson, Ch., Tomášková, R., & Blažková, B. (2011). *Power and persuasion: Interpersonal discourse strategies in the public domain*. Ostrava: University of Ostrava.
12. Hoven van den, P. (2015). *Gold mining. The art of rhetorical discourse analysis*. Xiamen, China: Xiamen University Press.
13. Rozina, G., & Karapetjana, I. (2009). The use of Language in Political Rhetoric: Linguistic Manipulation. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 111-122.

Інтернет ресурси

1. Clinton, H. (1995 / 2014). *Women's Rights Are Human Rights speech*. Retrieved from <https://www.mfa.org/exhibitions/amalia-pica/transcript-womens-rights-are-human-rights>
2. Fisher, M. (1992). *A Whisper of AIDS*. Retrieved from <http://www.americanrhetoric.com/speeches/maryfisher1992rnc.html>
3. Higgins, T. (2009). *Ceremony for Admission of Lawyers*. Retrieved from https://www.courts.act.gov.au/_data/assets/pdf_file/0011/971444/admission_speech_21_august_2009.pdf
4. Jobs, S. (2005). *Stanford Commencement Address*. Retrieved from <https://news.stanford.edu/2005/06/14/jobs-061505/>
5. Johansson, S. (2012). *DNC*. Retrieved from <https://www.politico.com/story/2012/09/scarlett-johansson-dnc-speech-text-080868>
6. Jolie, A. (2009). *I am here today to say that refugees are not numbers*. Retrieved from <https://speakola.com/ideas/angelina-jolie-world-refugee-day-2009>
7. List25team (2017). *25 speeches that changed the world. Have a Dream* Retrieved from <https://list25.com/25-speeches-that-changed-the-world/5/>
8. Obama, B. (2004). *The keynote address at the Democratic National Convention in Boston Tuesday night*. Retrieved from <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A19751-2004Jul27.html?noredirect=on>
9. Pink, D. (2009). *The Puzzle of Motivation*. Retrieved from <https://www.lingq.com/lesson/dan-pink-the-puzzle-of-motivation-288977/>
10. Pope Benedict XVI (2006). *In this place of honor*. Retrieved from <http://www.historyplace.com/speeches/pope-benedict-auschwitz.htm>
11. Robinson, K. (2006). *Do Schools Kill Creativity?* Retrieved from <https://singupost.com/schools-kill-creativity-sir-ken-robinson-transcript/>
12. Rowling, J. K. (2008). *The Fringe Benefits of Failure, and the Importance of Imagination*. Retrieved from <http://news.harvard.edu/gazette/story/2008/06/text-of-j-k-rowling-speech/>

13. Wedding Speech Samples (2012). *7 + Wedding Speech Examples & Samples in PDF*. Retrieved from <https://www.examples.com/education/wedding-speech.html>
14. Winfrey, O. (2008). *Stanford Commencement Address*. Retrieved from <https://news.stanford.edu/news/2008/june18/como-061808.html>